

DIRECTOR
Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicării repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Părintele Obștesc

(+). Suflet dinamic cum puține cunoaște istoria, Sf. Părinte, deși sub povara celor optzeci de ani și chinuit de o boală nemiloasă, înțelege cu toate acestea să steie neadormit, de veghe, la cârma năii Domnului, tuturor totu făcându-se, ca pe toți să-i mântuiască. Adevărat Părinte Obștesc, cum îi place cu predilecție să se numiască și să se dovediască a fi, acest Vicar al Domnului acum, când e purtat de alții din patul suferințelor la masa Sa de lucru, ca și în toți cei cincisprezece ani de Suprem Pontificat ce va împlini în 12 Februarie c., are o singură dorință: „... Fare degnamente, come si conviene al Papa, la volonta di Dio“: Să îndeplinească demn, cum se gade Papii, voința lui Dumnezeu. (Așa a răspuns El însuși, bine de curând, cuvintelor omagiale ale Superioarei mănăstirii carmelitane din Lisleux, sora bună a Sf. Teresa celei Mici).

Și această unică dorință, pentru a cărei izbândă cere rugăciunile tuturor, a și isbit s'o înfăptuiască într'o formă ce-l așează printre cei mai mari Papi ce a avut Biserica Romei. În răstimpul pontificatului Său și grație vigilenței, strădanilor și înțelepciunii Sale, a fost lămurit mai limpede și mai categoric ca oricând, prin enciclice epocale, crezul integral creștin privitor la problemele capitale ale vremii: chestia economică, raporturile dintre capital și muncă, ordinea socială, căsătoria și familia, educația tinerimii, profeția, și atâtea altele. Și tot grijei Lui părințești este a se mulțumi și uriașa organizație a Acțiunii Catolice, care face zid puternic în jurul Bisericii față cu valurile vrășmașe ce o isbesc tot mai înțepit. Dacă bolșevismul se află astăzi în tot largul lumii demascat și contracarat de o forță creștină conștie, încheșată în rânduri bine conduse, acesta e meritul lui Piu XI, a cărui glas a găsit răsunet și urmare și în tabere creștine ce nu stau deadreptul sub ascultarea Sa. Ba, după cum scria deunăzi cotidianul parisiian Oeuvre, chiar și necreștina Japonie, în lupta împotriva ciumei roșii înțelege să lase conducerea acestei cruciade aceloră dintre fiii săi, cari sunt și fiii sufletești ai Papii.

E numai firesc deci ca acest Suveran spiritual, cu inimă de părinte, să se bucure de simpatii ca nici o altă autoritate din lume. Și de fapt nu există cap de stat, ori putere lumească sau bisericească, atât de venerată și în așa măsură iubită, cum e actualul Sf. Părinte. O dovadă dintre atâtea altele: de când stă în scaunul vârhovnicului Petre l-au cercetat nu mai puțin de 18 domnitori și alte personalități de aceeaș greutate în ochii neamurilor. (Așa: regii Belgiei, Angliei, Spaniei, Svediei, Italiei, Bulgariei, Afganistanului, Egiptului; regentul Has Tafari al Etiopiei; de Valera, președintele Irlandei, ș. a.). Și ce înduioșătoare manifestații de filială iubire față

Spectacol dureros

Incă odată chestiunea răpirii bisericii din Suceava — Act de guvernament ori aberație juridică? Scandalul dela Senat — Un om al datoriei — Adevăratul patriotism cere cinstirea legilor

(*) Românul, din mila lui Dumnezeu, e deștept. Scăpărător. Genial. Șmecher. Păcat numai că mintea cea bună îl vine numai la urmă. După ce se isbește cu capul de prag. Și, cu toate că de două mii de ani face mereu această experiență, nu vrea să se lase de ea. Nu vrea să fie chibzuit, și pace. N'are răbdare. E ușuratic. Neserios. Gălăgios.

Nu numai pe stradă, la bodegă și la cafenea. Ci, din nenorocire, și în serviciu, în birou, la postul de comandă. La minister, în consiliul de miniștri. Mai ales dacă e vorba de treburile publice. Cari, după a lui părere, sunt ale nimănui. Atunci își face de cap. Pentru mici succese aparente, pentru un ropot de aplauze, pentru o întrerupere cu haz, e în stare să se dea peste cap, să-și fure căciula, să-și bată joc de legi și de oameni, să calce în picioare constituția. Așa-i Românul. Și așa-i țara. De-o superficialitate înspăimântătoare. De-o frivolitate periculoasă.

Spectacolul aranjat în jurul bisericii „Invierea Domnului“ din Suceava este o dureroasă ilustrare a proporțiilor îngrijorătoare ce a luat această meteahnă națională.

Actul prim al reprezentației îl cunosc bine cititorii noștri. — În Suceava Bucovinei există o parohie a rutenilor uniți. Vechie. Are biserică din 1836. Au primit-o atunci, în lege, dela romano-catolicii cari, la rândul lor, au stăpânit-o din 1782. Și anume, biserică clădită la 1550 de către Elena Doamna, soția lui Petru Rareș. Este, firește, dureros, că soarta a fost vitregă cu neamul nostru și a rupt Bucovina din trupul Moldovei, trecând-o sub stăpânire străină. Dacă

de Dânsul n'a prilejit boala ce s'a abătut în vremea din urmă asupra Sa! Pomenim și noi, după Osservatore Romano (22. 1. 37), dintr'o serie nesfârșită, ceia ce urmează:

Intr'o parohie umilă, Montesolaro, trei sute de persoane s'au cuminecat oferind Mântuitorului câte o zi din viața lor pentru prelungirea vieții Sf. Părinte; în biserică golfului Tigullio, dela Sestri Levante, începând cu 21 Ian. c. și până în 12 Febr. c., zi de zi se va face adorația publică a lui Isus Euharisticul cerându-se zilnic și ajutorul câte unuia dintre cei ridicați de Piu XI la cinstea altarelor, pentru însănătoșirea scumpului Bolnav. Și în toate părțile lumii sumedenie de credincioși își oferă lui Dumnezeu viața drept jertfă în acelaș scop. — Pentru atingerea cărula și noi, cu toții, iară și iară, Domnului să ne rugăm!

asta nu s'ar fi întâmplat, de sigur nici biserica „Invierea Domnului“ nu și-ar fi schimbat proprietarul. Dar dacă a fost așa cursul istoriei, noi, cei de azi, n'avem într'asta nici o răspundere.

Mitropolia ortodoxă a Bucovinei a socotit însă că, acum, după refacerea unității naționale, poate schimba trecutul. Câte-o fărâma a lui. A cerut deci să se ia pomenita biserică istorică dela parohia ruteană și să i-se dea ei. (Zicea că are nevoie de ea pentru credincioșii ortodocși de azi. Ceeace era perfect fals. Ar fi fost mult mai simplu să o pretindă numai pe celalalt temei: monument istoric). A stors deci un ucuz ministerial în acest scop și a mobilizat administrația care, printr'o serie întreagă de abuzuri patente și cunoscute, a scos pe credincioșii ruteni din biserică în care se rugau netulburăți de un veac încheiat. Samavolnicia fiind însă prea strigătoare, s'a căutat o acoperire a ei ceva mai fătoasă. S'a găsit. Un jurnal al consiliului de miniștri care justifică, aprobă și sancționează, în bloc, toate abuzurile de forță ale prefectului și poliției și dispune, simplu, transcrierea bisericii cu pricina în proprietatea mitropoliei ortodoxe. Mai mult, pentruca plocul să fie cât mai boeresc, ia dela ruteni, cu o cale, și casa parohială și cantorală, în cari nu era nici un cui istoric, ele fiind cumpărate și clădite în vremile noastre, cu toată cheltuiala credincioșilor ruteni. Toată această procedură sumară consiliul de miniștri a botezat-o *act de guvernament*, socotind că prin asta totul e în bună regulă. Și cu asta, basta.

Așa se încheie primul act al comediei. O serie de abuzuri patente, peste cari se lasă grea cortina unui „act de guvernament“, care nu este altceva decât o rușinoasă *aberație juridică*. Subliniem cuvântul mai ales din motivul, că d. ministru V. Iamandi, care dă cu prea puțină eleganță lecții de stil elegant pentru corespondența administrativă, s'a burzului teribil din pricina acestei calificări a actului guvernamental. Cu riscul de a-l tulbura din nou, repetăm cuvântul: pomenitul jurnal al consiliului de miniștri este și rămâne o simplă aberație juridică. El nu întrunește nici una, nu toate, dar nici una din condițiile cerute de lege pentru „actele de guvernament“; cum am avut neplăcerea să arătăm aci, cu alt prilej. Dacă pe această cale sumară se poate lua biserică și casa pe care o stăpânește cineva de peste 100 ani, legal, netulburat de nimeni, atunci nu mai există nici un drept de proprietate în țara românească. Ca mâine, un alt jurnal al consiliului de miniștri, ar putea decreta monument național orice clădire din țară; ar putea lua noul palat din strada Polonă al d-lui Prim-

ministru și să-l dea de casă parohială celor 200 de evrei cari vreau să treacă acum la ortodoxie. Și dacă nu mai este lege, nu mai este constituție, nu mai este garantată nici libertatea personală. Ar putea deci, tot așa de ușor, un alt jurnal al consiliului de miniștri, să-l declare pe d. V. Iamandi rob sau sclav, și să-l lege crâșnic pe viață al noii parohii iudeo-ortodoxe. De ce nu? Nimic, dar absolut nimic, nu mai e sigur, nu mai e stabil. Prin „act de guvernament” se poate face orice.

Firește că rîd și curcile juridice din curțile judecătorilor de ocol de această nouă teorie a consiliului de miniștri. Ea este atât de absurdă, încât par simple glume concluziile pe care le-am scos noi din ea, în rîndurile de mai sus. Regretăm că nu-i așa. Oricît de caraghioase par la prima privire, deducțiile noastre sunt perfect logice și absolut concludente. — Totuși, departe de noi gîndul, că nimeni nu poate fi scos din stăpînirea unui lucru pe care îl deține ilegal. Dimpotrivă, trebuie scos. Res clamat ad dominum. Deci, fiecare lucru trebuie dat adevăratului său proprietar. Cum? Simplu de tot: *pe calea legii*. Nu prin abuzuri, nu luat cu forța, nu furat noaptea, ori jăfuit ziua. Asta ar duce la perfectă și totală anarhie. Ci prin lege. Așa și în cazul nostru. Mitropolia Bucovinei se socoate în drept să reclame o biserică? S'o facă! Sunt legi pentru treaba asta. Să-și justifice în fața lor temeuriile de drept, și își va avea ce-i al ei. În bună rînduială.

Mai mult. Să zicem că pe această cale nu poate ajunge la rezultatul dorit. Guvernul însă, nu mitropolia Bucovinei, crede că pomenita biserică e un *monument național*, care nu poate fi lăsat mai departe proprietarilor de azi. Ce-i de făcut? Este lege și pentru asta. Constituția prevede *exproprierea bunurilor de utilitate publică*. Intre ele, și a bunurilor culturale avînd acest caracter. Nimic mai simplu, prin urmare, decât să se fi aranjat toată Istoria pe această cale. De ce nu s-a făcut așa? Era satisfăcută și dreptatea, și legea și interesul național și, alături de ele, și ambiția dominant-ortodoxă. N-ar fi avut nimeni nimic de zis. De ce a trebuit să se incurce consiliul de miniștri în „acte de guvernămînt” pur și

simplu absurde? Asta, pentru noi, este o enigmă de neînțeles!

S-o lăsam deci în pace. Și să trecem la actul al doilea.

E la mîntea oricui, că proprietarii depozitați în această formă „ingenioasă” nu se împacă ușor cu situația. Iși apără și ei drepturile. Cum pot mai bine. Pe cale legală însă. Ei n-au drept să facă „acte de guvernament”. — Preasfințitul *Alexandru al Maramureșului*, chiriarhul acelor părți, intervine în interesul parohiei sale. Scrisori, intervenții, memorii. Mai pe urmă ridică chestiunea și în Senat. Nu cere nimic decât dreptate și respectarea legii. E dator să facă acest lucru. A jurat doar să apere drepturile eparhiei pe care o cărmuște. E dator să se expună pentru ele chiar și dacă prin asta n-ar secera aplauze și zimbete din partea tuturor. Chiar și dacă s-ar face, personal, odios. Datoria e sfîntă.

Pentru orice judecată obiectivă, o astfel de atitudine este profund respectabilă. E pilduitoare. Așa trebuie să facă toți ierarhii. Și cei ortodocși. Și miniștrii; slujbașii toți. Toți aceia cari au ceva răspundere undeva, mici și mari. Numai așa se asigură ordinea și prosperitatea. — Ce fericită ar fi țara, dacă ar fi așa. Și ce trist e, că acest sentiment al datoriei aspre este atât de rar! De aceea trebuiesc prețuite în deosebi exemple, ca cel dat de episcopul Maramureșului!

Cu atât mai mult, că el împlinea aci nu numai o datorie a oficiului său, ci una și mai mare: o *datorie patriotică*. Fiindcă, înfruntînd adversități și insulte, el protesta împotriva ilegalității și cerea respectarea legii. Și aceasta este adevărata iubire de neam. Căci nu se poate clăti adevărul vechel înțelepciunii: *Justitia regnorum fundamentum!* Greșesc profund toți acela cari îmbracă în treicolor mici interese ori ambiții trecătoare și pretind să se calce, de dragul lor, rînduiala legilor. Conștient ori inconștient, ei sapă la însași temelii țării. Naționalismul lor miop care, de obicei, ține mîna întinsă după plată imediată, este o adevărată tradare de neam. Fiindcă nu prin

nelegiului se va întări neamul nostru. Ci prin lege și dreptate.

De aceea este nespuse de dureros spectacolul pe care l-a dat Senatul țării în ziua de 29 Ianuarie c. când P. S. Alexandru Rusu și-a împlinit, frumos, datoria românească și arhiepiscopul rească, de-a apăra patrimoniul ce i-s-a încredințat și legea care a fost călcată. Pentru a salva obrazul, guvernul a aranjat gălăgie mare ca să înăbușe glasul care cerea dreptate. Nu era mare treabă. La noi guvernul, stăpîn ne discutat al majorităților parlamentare, poate organiza oricînd și pe orice temă astfel de spectacole. Care însă nu-i fac nici o cinste și țării nici un serviciu. Adevărul și dreptatea nu se înăbușă cu nici un vacarm comandat și plătit. Vor triumfa. Și numai așa e bine pentru țară.

Rușinați vor rămîne, în schimb, toți panglicarii naționalismului urlător, cari fac neamului românesc insulta nemeritată de a voi să-l ferească prin ilegalități. Așa cum au făcut liderii senatului în pomenita ședință. Căci știți când s'a tulburat în ei mai grozav naționalismul lor imaculat și irezistibil? Atunci când P. S. Rusu a declarat că, negăsind înțelegere la forurile administrative, se vede nevoit a duce chestiunea înaintea justiției. Atunci câțiva venerabili părinți, cu problematice nume românești, s'au aprins atât de cumplit, încât au părăsit mînioși incinta și s'au repezit să stîmpere focul indignării cu sprijiri reci la bufetul Senatului. Auzi tu, justiție?! Asta nu trebuie nouă? E o adevărată crimă să pomeniți așa ceva în Senatul românesc!

Și asta este, poate, partea cea mai urtă a întregului scandal. Această revoltată fugă de justiție. Par'că ar fi o climă, care nici nu trebuie pomenită în Senatul țării. — De altfel, ce să te miri de „aleșii națiunii” cari vociferează la orice gest ascuns al băncii ministeriale? S'au văzut și lucruri mai uluitoare. I. P. S. Sa mitropolitul Sibiului a ținut să declare peremptoriu, de pe acuma, că e imposibil ca „justiția românească” să schimbe ceea ce a făcut guvernul. De ce? Poate fiindcă e „românească”. Noi știam că justiția e justiție, dreaptă și egală pentru toți, indiferent de naționalitate. Numai

□ □ Foiața „Unirii” □ □

Un jubileu

— Ceva în legătură cu Sanctuarul dela Șişești —
Pr. Iuliu Șurani

La 20 Iunie 1936 s'a împlinit o jumătate de veac, de când s'a pus peatra fundamentală a Sanctuarului dela Șişești. Actul de acum 50 de ani s'a desfășurat în cadru de mare sărbătoare nu numai religioasă, ci și națională, căci Biserica, care urma să se zidească, era menită de ctitorul ei, Părintele *Dr. Vasile Lucaciu*, să fie votivă: pentru Sfînta Unire religioasă și politică a tuturor Românilor. Era menită să fie adăpost vrednic Icoanei făcătoare de minuni a P. C. Fecioare Maria, care în special din 1751, se venera cu mare evlavie în bisericuța cea veche de lemn, ca „Maica Românilor”.

Se adunase mulțime mare de cărturari și țărani din întreg județul Satu-Mare și județele din jur, ca să fie de față la punerea temeliei grandiosului Sion, care avea să mărturisească peste veacuri, în acest colț al Românișmului, virtutea romană.

Pădure de cruci și prapori, neșarmurită cucernicie și adânci simțeminte de nădejde într'un viitor mai bun împrejmuiau locul sfînt și pe omul fenomenal, care a sfințit locul, pe „Leul dela Șişești”.

Peste acest soroc nu putem trece ca și peste un simplu fapt divers. Măreața Biserica din Șişești n'a fost numai Biserica unui sat de munte, n'a fost numai o modestă Biserica parohială, ci a fost Biserica unui colț de țară, Biserica Ardealului subjugat, Biserica tuturor Românilor. — Suntem datori să scoatem în relief această aniversară, căci prin o fericită coincidență de fapte însași Pronia divină s'a îngrijit să fie remarcat.

Seria acestora se începe cu lucrările efectuate de Liceul „Vasile Lucaciu” din Carei în aripa stîngă a Sanctuarului.

Sub lespezi de peatră simplă, acoperite cu pămînt, se odihneau rămășițele pămîntești ale Păr. Dr. Vasile Lucaciu și a soției sale Paulina Serbac. Inimosul director al Liceului, Aurel Coza în înțelegere cu Comitetul acelei școli, cu Senatul bisericesc din Șişești și Superioritatea ecleziastică, a făcut lucruri de o frumusețe rară, vrednice de Patronul Liceului, pe care-l conduce.

Azi coștiugurile sunt așezate într'o criptă cu pereți de peatră masivă construită tot în subsolul aripei din stînga. Pe grinzi puternice de fer și beton armat, care formează plafonul criptei și totodată padimentul aripei Bisericii, s'a fixat un bloc mare de peatră neagră de anderit, pe care următoarea scrisoare cu litere de aur vestește tuturor piosul omagiul a Liceului din Carei:

†
„Sub aceasta lespede smerită odihnește înflăcăratul apostol și tribun, prin care genul românesc și-a purtat făclia redeșteptării și înțregirii neamului, Părintele Vasile Lucaciu. — Cum tu pururi ai fost treaz pentru nevoile neamului, drept recunoștință îți făgăduim că vei trăi vecinic, îndeosebi în sufletul nostru al generațiilor care ne creștem în școala patronată de tine: Liceul „Vasile Lucaciu” din Carei — Sălaj, care-ți închină acest monument admirîndu-ți lupta și slăvindu-ți munca și viața bineînchegată în fapte mărețe. Dormi în pace Tu, care ești al tuturor”.

La cap e ridicat un alt monument, tot din anderit, în formă de soclu. Pe acest monument se găsește bustul de bronz al Păr. Dr. Vasile Lucaciu și pe o placă de marmoră albă cu un leu de aramă în relief și cu inscripția:

Aici odihnește
„Leul dela Șişești”
Dr. VASILE LUCACIU
1852—1922

și soția sa
PAULINA LUCACIU n. SERBAC
1856—1911.

Cu deosebită artă sunt zugrăviți pereții aripei. Profesorul de desen dela Liceul din Carei a lucrat cu multă tragere de inimă la ornamentica în motive românești, cât și cele patru tablouri grandioase. Primul reprezentat pe Părintele Dr. Vasile Lucaciu și soția închi-

turcii au rămas de pomină, fiindcă judecau „turcește“. Vrem să le facem concurență? Iar d. ministru al cultelor spunea tot atunci că, la nevoie, „va trece peste anumite opreliști impuse de lege“, pentru a face ca ancheta rânduită să iasă „bine“. — Iată păreriile căpeteniilor spirituale și lumești despre justiție și despre legii Noștri care încep a-și pierde înțelesul. Vechituri bune pentru muzeu. Așa declară un ministru și un mitropolit. Asta-i cea mai modernă formă a „naționalismului“ care nu are nevoie de legi și dreptate. — Bravo!

*

Nu putea lipsi dela așa reprezentare de gală nici strălucirea focului bengal. Regizorii s-au îngrijit din vreme să producă surprize și diversuni scilpitoare. S-au servit publicului frânturi dintr'o *conversație trunchiată și inexat redată* a l. P. S. Sale mitropolitului Alexandru. Efect deosebit a avut însă altă petardă. Pentru a se abate atențiunea dela obiect, s-a ridicat împotriva rutenilor acuza că nu-s.. buni români. Este o abilitate destul de grosolană, firește. Fiindcă aceasta este o problemă nouă, cu totul independentă de litigiul de proprietate care se discuta. Iar felul cum i-s-a pus Preasfințitului Alexandru această problemă, este o simplă necuviință.

Rutenii sunt răi patrioți? Se poate. Ni-mănuși nu-i trece prin cap să-i apere. Dar cum poate fi făcut răspunzător de asta episcopul de Baia-mare? Oare statul nu are, prin acele părți, un furnicar întreg de slujbași și de autorități? Astea ce fac și ce păzesc? De sigur, episcopul încă își are răspunderea sa în această privință. Nu fuge de ea. O împlinește, nu de silă, ci mânat de acel spirit românesc al Blajului, pe care îl pune în toată activitatea sa arhierescă. A declarat și acum, în Senat, că e gata la cea mai largă colaborare cu organele de stat pentru a duce la biruință spiritul românesc în acele părți. Va pedepsi cu asprime pe toți cei ce se vor dovedi vinovați. Mai mult decât atât, și mai mult decât a cerut d. profesor Iorga însuși: Prsf. Rusu vrea ca „*rutenii de azi să fie românii de mâine*“. În această direcție lucrează.

Și tocmai de aceea rămâne pentru noi

neînțeleasă atitudinea dlui prof. N. Iorga care a fost atât de nedrept față de episcopul Maramureșului. — Ni-se pare că regizorii întregului au speculat nedesmințita d sale iubire de neam, prezentându-i tendențios anumite lucruri. Se vede aceasta din mersul desbaterilor. P. S. Rusu a declarat că a făcut cercetări în toate cazurile ce i-s-au semnalat de autorități, la parohiile rutene din Bucovina, dând ministerului concluziile la cari a ajuns. Și ministerul a rămas mulțumit. Atunci a întrerupt d. Iorga: „Dar nu este adevărat. Dv. d-le ministru, ați anunțat o anchetă și mi-ați adus aci o pecete scrisă în ruteneste“. Și ce-a zis la asta d. ministru al cultelor? Că n'are nici o cunoștință de cercetările făcute de P. S. Rusu, dar în tot cazul, va face d-sa deacum înainte o strașnică anchetă împotriva vicarului rutean dela Cernăuți și dacă va găsi vinovații, „chiar și mai puțin concrete“, apoi va fi teribil, va trece și „peste anumite opreliști ale legii“. — Așa dară d. prof. Iorga a făcut răspunzător pe P. S. Rusu pentru vinovațiile vicarului din Cernăuți, vinovații azi încă necunoscute, dar cari de sigur se vor descoperi prin ancheta acum ordonată! Bunacredința a d-lui Iorga a fost indusă în eroare.

Acesta e singurul lucru care ne doare, din tot tărăboiul patriotard. Restul nu ne interesează. Nu luăm lecții de românism dela nimeni. Nici dela „junele-turc“ îmbătrânit la „Adevărul“ și pensionat la „Universul“, care injură pe episcopul Rusu din ordinea românului desinteresat cunoscut sub numele de Stelian Popescu. Nici dela Venerabila: Alexandrina Cantacuzino, nelipsita amazonă a tuturor fondurilor de binefacere și a otodoxiei rentabile. Nu putem polemiza cu așa obraz subțire, fiindcă noi suntem, din toate veacurile, simpli țărani români, și nu avem în vine sânge albastru adus din Fanar. — Pentru acești cerberi ai naționalismului rentabil și pentru alții de teapa lor n'avem decât dispreț!

Cruceadă împotriva sudălmii. Sau: cum ia ființă o asociație religioasă? — Simplu de tot. Intr'o oră de cateheză, preotul povestește micilor săi ascultători mucenicia micu-

țului Sf. Tarsiciu: Cum a dus acesta pe Isus Euharisticul pe străzile Romei la niște creștini întemnițați; cum a fost oprit în drum de o ceată de copii păgâni, cari volau să afle ce duce cu atâta grijă în sân; cum Tarsiciu mai bine rabdă moartea decât să lase pe Isus de sub SS. Specii de batjocora unor băeți păgâni. După aceea o scurtă aplicare la vremile noastre: Isus Domnul și Dumnezeuul nostru e hulit și batjocorit și azi de multă lume răătăcită. Apoi întrebarea: Cine vrea să-l apere pe Mântuitorul? Și toată școala răspunde într'un glas: „Noi, Părinte, noi!“

Așa a luat ființă „Asociația Sf. Tarsiciu“ din *Vâlșoara* Aiudului. Menirea ei este împuținarea, respectiv împiedecarea și ispășirea sudălmilor. La început a avut 32 membri, elevi și eleve. Astăzi aproape toți școlarii și școlărițele pâr. *I. Păcurariu* fac parte din această asociație. Firește că cea dintâi îndatorire a fiecărui membru este să se feriască el însuși de injurături. Și numai după aceea vine a doua îndatorire: De câte ori va auzi pe altcineva injurând, să se oprească locului, să-și descopere capul și să rostiască: Tatăl Nostru, Născătoarea și Mărire. Asta în genunchi, de va fi vreme uscată; în picioare, de va fi timp ploios

Inercarea a prins și a rodit mult bine. Poate că una-alta, în ce privește amănuntele de procedură practică, va trebui schimbat ori părăsit. Ideea însă rămâne, cu ceea ce a fost și e bun în năzuința de a fi realizată. (P. *Văleanu*).

Armata și Biserica

În parohia mea am găsit un obicei frumos, pe care-l țin cu bucurie. Înainte de încorporare, toți tinerii cari pleacă la oaste se împărtășesc cu Sf. Taine, și astfel înzestrați cu Darul lui Dumnezeu și cuvinte de îndemn la viață curată și creștinească, se duc să-și facă datoria către Neam și Țară.

În concedii, — când dau pe-acasă, — ori după eliberare, — stând cu ei de vorbă te cuprinde o mare durere sufletească, văzând că ții tăi, pe cari i-ai nutrit cu catehismul și

nând — ca oarecând cucernicii voivozi, ctitori de mănăstiri și bisericii — Maicii Domnului Biserica „Maicii Românilor“ din Șișești. Inscripția de sub Tablou e un citat dintr'o măiastră cuvântare a Părintelui:

„Ce ne-au transmis părinții și.. ce doarește tot sufletul de Român: marea, fericitoarea, sfânta unire a tuturor Românilor am vrut eu și cu mine poporul meu să fie simbolizată în această marea Biserica. — (Păr. V. Lucaciu la 27. VIII. 1896.)

Deasupra acestuia un alt tablou reprezintă Ispita Mântuitorului. Leul dela Șișești încă a fost inspitit de ministrul Augustin Trefort, mai târziu, în temniță, de un procuror maghiar, ca să renunțe la lupta dărză pentru cultura și desrobirea neamului său. El însă a refuzat cu scârbă „vișelul de aur“ și a luptat, sărac, mai departe cu și mai mult curaj și elan pentru oropsitul său neam. Inscripția în formă lapidară tâlcuește marea idee:

„Pleacă satano!

Urmând pilda Mântuitorului și tu Părinte Lucaciu ai respins cu scârbă Ispita dușmanilor neamului tău“.

O minunată compoziție este tabloul cel mai mare din dreapta aripei. Scenă idealizată dela înmormântarea din 1922. Cortegiul funebru se oprește în pridvorul sanctuarului. Râcla cu prețioasele rămășițe e purtată pe brațe vâjnoase de Români din Șișești. În jurul ei familia îndurerată. Bărbați, femei și copii din

Șișești cu lacrimi în ochi și suspin pe buze. O ceată din conducătorii neamului în frunte cu Premierul Țării: Ionel I. C. Brătianu, Ștefan Ciceo-Pop, Teodor Mihali, General Moșolu, Alexandru Vaida, Octavian Goga, etc., cari au ținut să-l dea cinstea mai de pe urmă cu tot gerul crâncen, ce stăpânise în aceea zi de început de Decembrie. Deasupra portalului un steag treicolor se îmbrățișează cu drapelul negru. În ușa Bisericii I. P. S. S. Episcopul Dr. Traian Valeriu Frențiu dela Oradea, asistat de I. P. S. S. Episcopul Dr. Iuliu Hossu dela Gherla — citește evanghelia dela ușa cimitirului. Fumul de tămâie din cădeinița unui diacon se ridică deasupra slierului în slavă și în norii de fum îngeri coboară din ceruri să întâmpine sufletul mare, care s'a măcinat clas de clas în luptă dărză pentru neam și lege. Unul ofere cununa de laur biruitorului neînfrânt. Un altul ține în mână semnul păcii eterne, ramura de palmier; iar al treilea cu făclia aprinsă par'că strigă: „Lux eterna luceat ei!“

Iată și epigraful: „Părinte Lucaciu! Intră și odihnește în această clădire de piatră, ce ți-a fost întruparea idealului, pe care ai avut fericirea să-l vezi înfăptuit“.

Al patrulea tablou reprezintă pe Sf. Apostol Petru scos de îngerul Domnului din temniță. Sf. Petru personifică pe Păr. Lucaciu, care, ca și dânsul, neînfrânt de obezi, a propovăduit mai departe mântuirea poporului său.

Păr. Lucaciu poate fi însă personificat și prin inger. Precum sluga intraripată a Domnului a scos din temnița întunecoasă pe Sf. Petru, tot asemenea strălucitorul geniu trimis de Dumnezeu, când a fost mai mare lipsa, a scos din temnița robiei milenare Ardealul încătușat.

Epigraful sună: „Ca apostolul Petru și Părintele Lucaciu din temniță a ieșit pentru a propovădui mântuirea neamului său cu credință în zile mai bune“.

Toată cinstea Liceului „Vasile Lucaciu“ din Carei și inimosului director Aurel Coza. Iată un liceu model, care știe să-și manifeste simțemintele de recunoștință față de Patron nu numai cu vorba, ci mai ales cu fapta.

*

În orașul Balasrie, la 4 km. de Șișești, s'a ridicat o impozantă școală primară românească. Partea leului în ridicarea acestei frumoase clădiri revine actualului primar: Arlton Benea, care, multe lucruri frumoase și folositoare a făcut pentru modernizarea orașului medieval.

Di primar Arlton Benea e un discipol al Leului dela Șișești. Tinerețe lui coincide cu vremuri de epopee națională. Între anii 1904—1920 a fost învățător în Șurdești. Insofea de 2—3 ori săptămânal la Șișești pe preotul său, On. Iuliu Șurani, memorandist, rudă de aproape și frate de cruce cu Păr. Vasile Lucaciu. Astfel a avut ocazia să fie de față la multe zile mari și multe desbateri epocale..

-al ocrotit sub aripile curate ale Bisericii, își spun că în timpul serviciului militar, afară de serbările naționale și rugăciunile de seară, masă, făcute în sunet de goarnă, — ori rugăciunile lor particulare, după stingere, — nu mai îndeplinesc nici o obligațiune creștinească.

Intrebându-i ce fac în duminică și sărbători, își răspund că tocmai atunci au mai mult de lucru. În timpul Sf. Liturghii sunt puși la corvoadă, spălătul rufelor, ori alte indeletniciri militare. Foarte rare sunt regimentele cari își duc soldații regulat la biserică. Ori faptul acesta este din cale'n afară de dureros.

Toată truda depusă până când i-s'a format sufletul de creștin al tânărului, și-o zădărnicește timpul în care el nu numai că nu observă în destulă măsură poruncile lui Dumnezeu, dar venind în atingere cu fel și fel de elemente sectare, atee și corupte, tânărul, pe lângă multele lucruri și învățături frumoase despre dragostea de Neam și Țară, disciplină și instrucție militară, mai aduce cu sine alte obiceiuri și cuvinte „civilizate”, plus un stoc respectabil de înjurături militare. Și-atunci, cu nădejdea unui rezultat destul de îndoielnic trebuie din nou să arăți calea Adevărului și a Vieții, de data aceasta nu copiilor simpli și curași la inimă, ci — tinerilor, cari de aci înainte vor îngheba familii de creștini și gospodari, a căror suflete contaminate de răutățile veacului acestuia, quasi formate, nu mai primesc cu ușurință învățăturile mântuitoare, ci își păstrează o parte din cele învățate la oraș.

Mai mult ar folosi Țării și armatei, dacă ar păzi cu sfințenie poruncile sfintei Biserici și dacă în fiecare duminică și praznic, — după putință, — armata obligator ar asculta serviciul divin, — mergând fiecare ostaș la biserică lui, — luând parte la sf. Liturghie, cu ofițerii în frunte.

Timpul scurt al stagiului militar, ori programul preaîncărcat, nu sunt argumente cari ar putea scuza dela îndatoririle creștinești. Mai cu seamă acum, când avem garnizoane chiar și prin comune și orașele, ce stimulent ar fi pentru „civilii” cari stau la povești în stradă ori cafenele, în vremea bisericii și ce mare binefacere ar fi dacă în vremurile aceste

tuiburi, îmbibate de comunismul-ateu și atâtea curente nesănătoase, armata ar fi în fruntea împlinirii datorințelor creștinești. După terminarea armatei, cât ar câștiga Țara și Biserica, dacă pe lângă celelalte învățături frumoase despre iubirea de Neam și apărare a Țării, ostașul ar mai aduce în satul său și disciplina învățată în armată, de a merge regulat la sf. Biserică?

Eu cred că armata are menirea, ca pe lângă educația și instrucția ostășească, să desăvârșască și educația cetățenească și creștină a tineretului. Intre atâtea ore de teorie, nu cred c'ar strica să fie intercalată săptămânal măcar o oră de instrucție religioasă, căci har Domnului, confesori militari ori preoți, există în toate garnizoanele, cari bucuroși și-ar face datoria dacă li-s'ar pune în program ora de catehism.

Biserica, Școala și Armata sunt stâlpii de temelie ai Neamului Românesc, cari trebuie neapărat să conluere și să se desăvârșască reciproc, pentru a duce la limanul prosperității și a fericirii acest popor profund creștin și iubitor de țară.

Intr'o Română creștină, — a cărei Biserică, în toate slujbele Sale, are încadrate rugăciuni pentru Regele și oastea țării, fiind dinastică și națională din porunca Intemeietorului Divin, Isus Hristos, — vrem Armată creștină, care să iubească și împlinească, cu dragoste și punctualitate, poruncile lui Dumnezeu.

Atunci vom putea striga cu țările în fața tuturor celor ce ne dușmănesc: „Înțelegeți neamuri și vă plecați, căci cu noi este Dumnezeu!”

Pr. Victor Horvath

Necatolicii și însănătoșirea Sf. Părinte. Departe de a rămănea nepăsătoare, foarte multă lume necatolică a rămas viu impresionată de suferințele Capului Creștinătății integrale. După informațiile lui „*Osservatore Romano*” (6. 1. 37) o mulțime de pastori protestanți din Canada au stăruit de credincioșii lor să se roage lui Dumnezeu pentru însănătoșirea Sf. Părinte. Iar ziarele — chiar și cele necatolice — din acea parte de lume, sunt

pline de elogii la adresa Supremului Pontif suferind.

Așa, bunăoară, *Montreal Star*, după ce notează că boala lui Piu XI a impresionat profund inimile creștinilor din toată lumea nu numai ale catolicilor, adaugă: „Pontifcele Roman e într'al optzecilea an al vieții, și grandioasa activitate zilnică, căreia s'a dedicat fără întrerupere și cu constantă energie din ziua în care a urcat Tronul Pontificiu și fără nici o cruțare pentru sine, sigur e o povară grea pentru Dânsul. Noi îl urăm să mai poată rămănea multă vreme Cap al Bisericii Catolice, Nici un Papă n'a fost mai iubit ca acesta”.

Alt ziar, *Quebec Chronicle*, după urări la fel de călduroase, scrie: „Una dintre cele mai mari preocupări ale Sale a fost menținerea păcii între oameni, înafară de faptul că a dat lumii un program limpede și vast de reformă socială. Aceasta îl asigură în istorie un loc printre cei mai mari Pontifici ai Bisericii. Tocmai de aceea lumea întreagă, deși distrasă de alte evenimente, se roagă pentru El”.

Tot o gazetă necatolică, *Herald* din Halifax, are, între altele și rândurile următoare: „În mijlocul unei crize a Imperiului britanic vine știrea că Sf. Părinte e bolnav. Noi, din parte-ne, trebuie să ne rugăm cu aceeași sinceritate atât pentru vindecarea lui Piu XI, ca și pentru binele și securitatea Imperiului. Papa actual e socotit printre cei mai erudiți bărbați ce există astăzi și simpatia ce o are față de Dânsul lumea întreagă e datorită interesului Său pentru soluționarea chestiilor sociale cari strivesc lumea de azi, și acest interes-a câștigat respectul și afecțiunea nu numai a credincioșilor săi, ci a tuturor neamurilor, de bună credință”.

Alt ziar, tot necatolic, *Journal* din Ottawa, scrie: „Lumea privește pe Sf. Părinte cu simpatia cuvenită unui Om ce a făcut mult pentru omenimea întreagă”. — Acelaș cotidian mai aduce și cuvântul pastorului *Dr. B. I. Porter*, rostit în Halifax, la „Oxford Street United Church”, cu apropoul privitor la Sf. Părinte: „Privirile tuturor Bisericilor, din toată lumea, sunt ațintite acum spre Roma, îngrijorate de sănătatea Papii, și protestantismul se unește cu catolicii în rugăciune pentru grabnica însănătoșire și bunăstare a Sanctității Sale”.

Câtă depărtare, Doamne, dela acești protestanți anglosaxonii și până la neolatiniții noștri pravoslavnicii! (*Marin Barbu-Băndăteanu*).

Încă un Alcazar. Lumea a putut să afle dintr'o scurtă informație oficială de pe frontul spaniol că deunăzi aeroplanelle naționale sburând deasupra mănăstirii *S. Maria della Gabeza*, au isbutit să arunce 40 saci cu alimente trupei naționaliste ce se află acolo încercuită complet de milițiile roșii. Istoria acestui nou Alcazar e următoarea: Garnizoana și poliția din Andrujar, (ținutul Extramadurei) acum patru luni și mai bine a denegat supunerea autorităților militare comuniste, trecând în bloc de partea naționaliștilor. N'au putut însă să se mențină în oraș față cu forța numerică superioară a roșilor. De aceea, dimpreună cu familiile, s'au retras și s'au fortificat în mănăstirea de pe muntele din apropiere ce fusese părăsită deja de călugări. Și de atunci se apără, pe viață pe moarte, de forțele bolșevice ce-i împrejmuiesc din toate părțile și-i atacă mereu și cu furie sălbatică.

Eparhie catolică în Estonia. Cel 2000 catolici din Estonia au câpătat episcop în persoana p. *E. Profflich S. J.* Noua eparhie are 12 preoți la 7 parohii. Se pertractează încheierea unui concordat cu S. Scaun.

Când a văzut școala românească din Baiașrie terminată, a așezat-o sub patronajul idolului său. La 5 Iulie 1936 s'a inaugurat în cadru de mare sărbătoare. De atunci pe frontispiciul mării clădiri, înfiptă în inima vechiului cuib de unguri șovini, strălucește în bătaia razelor de soare numele întraurit al urgisitului popă valah dela Șişești.

Asupra zilei de 13 Decembrie 1936 nu voi insista mai pe larg, deoarece ziarele au relatat amănunțit decursul grandioaselor serbări desfășurate în orașul Satu-Mare cu ocaziunea desvâlril statuiei Păr. Dr. Vasile Lucaciu. Orașul acesta de graniță l-a văzut pe Leul dela Șişești profesor de liceu; luptător aprig pentru drepturile Poporului Român; purtat de jandarmi cu pene de cocoș pe la tribunal; judecat și întemnițat pentru păcatul lubririi de neam, l-a văzut suferind de bătrâneță și ros de boală, l-a văzut dându-și sufletul în mâinile Ziditorului. De acum îl va vedea deapăruri în impozantul bronz, la a cărui desvâlire s'au adunat Români din patru colțuri.

A fost o sărbătoare, cum n-a mai văzut orașul Satu-Mare. O sărbătoare de înfrățire românească, de unire în cugete și simțiri. O sărbătoare, care ne-a convins pe deplin, că până-i un Dumnezeu în ceru și un braț de Român pe pământ, peste hotarele Țării nu se trece.

Pentru dușmanii României bronzul înfipt

în gila graniței de vest, reverenda de popă catolic-român, crucea din mână și figura de consul roman va fi un vecinic memento, că cel ce a avut partea leului în făurirea graniței României-Mari din spre apus, prin duhul său animator, prin pilda vieții sale plină de jertfă și curaj, va fi strajă neadormită la acel hotar în vecii-vecilor.

Un eveniment atât de însemnat nu se putea să nu răscolească și pe mânuitorii condeiului. Abstrăgând dela presa periodică, care în nenumărate articole a elogiât memoria providențialului ctitor de Țară, două cărți au apărut cu biografia lui. Una este a Dlui Tiron Albani, publicist în Oradea; a doua este a Dlui profesor Corneliu Merea din Satu-Mare.

Poporul din Șişești, puțin la număr, locuitori săraci de munte, n'au avut posibilitatea să eternizeze amintirea Părintelui lor sufletesc în bronz costisitor de multe sute de mii. Totuși au făcut și ei ceva. Un monument mai modest. Au înființat un mic institut financiar: Banca populară „Dr. Vasile Lucaciu” din Șişești.

Și toate aceste s'au făcut în anul al cincizecilea dela punerea pietrii fundamentale a Bisericii votive „Pro s. Unione omnium Romanorum”, din Șişești.

S'a stins o făclie

— Cuvânt rostit lângă sicriul arhierelui lugojan † Ioan Boroș —

de can. Nicolae Brinzeu

Stârșitu-s'al — Ca o candelă, în care untdelemnul e pe gătate ca o făclie; așa s'a sfârșit viața lui. Nu ca prăbușirea bradului smuls de furtună din mijlocul stâncilor și aruncat în adâncimea văilor, cutremurând cu sgomotul căderii toată lumea din jurul lui. Moartea Arhierelui-Prepozit *Ioan Boroș* a fost stângerea opaițului, în care oleul demult s'a gătat și el totuși mai licărește până ce, sfârșindu-se și cea din urmă picătură, se stânge de tot. La vârsta lui patriarhală, după o lungă boală chinuitoare, lată-ne în fața sicriului lui rece, lată-ne ajunși la momentul în care pentru totdeauna ne părăsește.

Și dacă între oamenii cari se iubesc, orice despărțire e grea, cu atât mai grea, cu cât mai îndelungat a fost timpul petrecut împreună: cum am putea da expresiune sentimentelor ce ne cuprind în această clipă a despărțirii de Arhierul I. Boroș după 67 ani, cât a stat el în legăturile diecezei Lugoșului, din cari 63 în serviciul efectiv și din aceștia iarăși 46 în Lugoș, orașul nostru de reședință!?

Cum stăm așa în fața lui, aruncându-i o ultimă privire de rămas bun, perspective cu adevărat istorice se deschid în fața noastră: istoria unui neam, a cărui existență în trecut, dela Adriatică până la Marea Caspică, dela Marea Egee până în Moravia, o arată nerăsturnabilele dovezi ale istoriei și nomenclatura geografică, acolo unde azi de fapt nu se mai găsesc Români. În special, pe teritoriul vechi Ungarii — și asta e bine să o accentuăm poate chiar acum, când agitația revizionistă nu se mai astâmpără — Români erau întinși în sensul adevărat al cuvântului până la Tisa. Pe teritoriul numit „haiducească” (Hajduság) avem urme de biserică, de viață românească, la Debricin, la Hajdadorog, ș. a. m. d. Durere, vitregia vremilor a reușit să-l desnaționalizeze pe frații mai îndepărtați, atât pe teritoriul vechi Ungarii, cât și la alte extremități. În regiunea de Vest avem orașele Satu-Mare și Carei, unde generațiile bătrâne abia mai știu românește. Dar dacă nu știu vorbi bine, ei au simțit și simțesc numai românește și o spun ori în ce limbă ar vorbi: „Noi suntem români și vrem lege românească!” Așa-mi spunea o scrisoare primită de mine în primele zile ale revoluției din 1918, dela niște Români din părțile acelea, scrisoare prin care mi-se cereau cărți și calendare românești.

La anul 1687 preotul *Mihal Pop* din comuna *Ghilyaci* (pe linia Carei-Satumare) primește rangul nobilitar, desigur după anumite jertfe materiale, cum se făcea pe atunci. În aceeași vreme i-se dă numele de *Boroș*, cum spune diploma: „Michael Boroș de Ghilyacs, alias Pap a funcione qua fungebatur”. Familia se mută mai târziu la *Carei* și din ea se trage ilustrul nostru defunct.

Ioan Boroș s'a născut la 20 Oct. 1850 în orașul *Carei*. Școlile primare și 4 clase gimnaziale le-a făcut la *Carei*, iar clasele superioare ale liceului la *Beluș*, la vestitele școli românești deschise de vlădica *Samuil Vulcan* în 1827. Poate nici nu ar mai trebui să o spunem, că *Ioan Boroș* era eminent la note în toate clasele. Dar când să termine clasa VIII-a, lată ce nenorocire pe capul lui: Era anul 1869, al 3-lea de când Ungaria s'a împăcat cu împăratul dela Viena, obținând, prin falimosul dualism, mână liberă pentru politica

de maghiarizare. La *Beluș*, în luna Maiu, elevii liceului au făcut o petrecere câmpenească și cu acest prilej un steag maghiar a fost găsit sfârticat. Neputându-se descoperi făptuitorii, guvernul maghiar a aplicat următoarea pedeapsă: amânarea examenului de maturitate (bacalaureat) până în Septembrie, apoi ordin la Episcopia de Oradea, să nu primească la Teologie pe nici unul din maturizanții acelui an. Ce putea deci să facă Episcopia decât să refuze pe cei 4 tineri, cari au cerut primirea în cler? În schimb le-a propus să recurgă la *Lugoș* și la doi dintre ei: *Ioan Boroș* și *Vasile Deciu* (azi încă în viață!) cari au urmat acestul îndemn, însuș directorul liceului din *Beluș* le-a dat certificat că sunt vrednici să fie preoți români!

Și a venit *Ioan Boroș* la *Lugoș*, nu pe calea ferată, căci așa ceva nu exista încă la noi, ci cum a putut. La *Timișoara* a fost primit în căruța unor săteni, cari duseseră mere la piață. Plecând seara din oraș, dimineața treceau *Timișul* la „ciarda” dela *Dragșina*. Acolo oamenii au făcut foc, au făcut o păpară de jumări; i-au dat și lui să mănânce. — Așa se călătoria cu „acceleratul”, și cu „vagon restaurantul” acelor vremuri...

Pe vremea aceea funcționa încă la Viena Seminarul Central „*Sf. Varvara*”, deschis de către împărăteasa *Maria Terezia* la 1775 pentru toți greco-catolicii din imperiul austriac. Astfel *Ioan Boroș* a putut fi trimis dela *Lugoș* ca bursier al acelui seminar, făcând studiile la Universitatea din Viena. În anul în care a terminat *Boroș* cursurile, guvernul maghiar a și luat hotărîrea de a nu mai admite mergerea Românilor la acel seminar dela Viena, ci a trecut bursele la Seminarul Central dela *Budapesta*, crezând că aici Români se vor face mai „patrioți” în sensul politicii maghiare. Nu este locul să arătăm aici cum s'a înșelat guvernul maghiar în combinațiile sale, căci dela *Pesta* Români lezeau mai întăriți și simțimintele lor române decât dela Viena. *Boroș* încă în anul IV — după sistemul de atunci — a dat un examen de doctorat. Dar venind acasă, episcopul *Ioan Oltean* în toamna anului 1873 l-a numit funcționar la episcopie, de unde nu a mai putut continua examenele fiind lucru mult la cancelarie, iar sănătatea lui cam șubredă. Doi ani a servit ca impiegat, iar în toamna anului 1875, noul episcop *Victor Mihail* l-a numit vicenotar consistorial. Peste 4 ani, la 13 Nov. 1879, a fost numit asesor consistorial. Firește, într'aceea se hirotonise preot celibat, la 1877. A mai stat un an la Episcopie, apoi în anul 1880 a fost trimis la parohia *Zăbrani* de lângă *Lipova*. Această mică, dar pe vremea aceea cea mai bine dotată parohie a diecezei — era sub patronajul ministerului de domenii — nu dădea mult de lucru, decât prin datorita de a vizita pe credincioșii din diferitele sate din jur. Șaptesprezece ani a stat *Boroș* aici. În acest timp, pe lângă munca misionară, s'a dat cu totul preocupărilor de ordin literar, tipărind o mulțime de studii în volume, broșuri și publicațiuni periodice.

Aceste preocupări și le-a păstrat și după ce a ieșit din liniștea parohiei și a ajuns în slujbe mari și grele, aici la *Lugoș*. Are în total 14 studii tipărite în volum sau broșură și peste 130 studii mai mari sau mai mici, tipărite în diferite reviste sau gazete. Are apoi lucrări nepublicate, rămase în manuscris: 24 din domeniul istoric; vreo 20 din domeniul liturgic

și pastoral; o întreagă colecție de predici, apoi o mulțime de notițe istorice neprelucrate.

Lăsând pe mai târziu aprecierea activității literare a lui *Ioan Boroș*, să trecem la o altă latură a vieții lui: să-l vedem ca omul acțiunii în administrarea eparhiei, în organizarea culturală, economică, socială și națională. — O începe deja ca paroh la *Zăbrani*.

În anul 1892 se scoate la *Blaș* prima noastră gazetă politică-bisericească „*Unirea*”, a cărei apariție este ocazionată de atacurile susținute împotriva Bisericii noastre de *Nic. Densușanu* după moartea mitropolitului *Vancea*. La consfătuirea ce s'a ținut înainte de scoaterea gazetei a luat parte dela noi singur *Ioan Boroș*. În anul 1895 constituindu-se „*Asociația învățătorilor români uniți*” din părțile bănățene, parohul dela *Zăbrani* a fost ales președintele ei; funcție ce a păstrat-o până în anul 1911, când, retrăgându-se, a fost ales președinte de onoare al aceleia. Asociația învățătorilor din arhidieceza *Blașului* încă l-a ales membru onorific, la 1900.

Dacă fostul episcop *Victor Mihail* s'a putut lipsi de serviciile lui I. Boroș, lăsându-l 17 ani la parohia *Zăbrani*, noul episcop *Demetriu Radu*, cât ce a venit la *Lugoș*, l-a adus cu sine în anul 1897 în calitate de secretar episcopesc și notar consistorial, ca peste câteva luni să-l instaleze în scaunul de canonic prebendat. Prin venirea lui *Boroș* la *Lugoș* începe bogata lui activitate, încât timp de 10—15 ani aproape tot ce s'a realizat în dieceza noastră poartă asupra sa pecetea lui, iar în alte privințe, realizările lui au continuat până la moarte.

Îndată după venirea sa la *Lugoș* se îngrijește ca episcopia să cumpere intravilanul de lângă reședință, pe care e astăzi edificiul pompos al Seminarului. Dotat cu mult simț în cele economice, reorganizează administrația capitulară creind organul numit *Casa Centrală*, cu statute proprii; face regulament pentru avocatul diecezan, apoi întemeiază și conduce personal, timp de 10 ani, banca „*Poporul*”, acea citadelă economică a diecezei, pe care vremurile de după războiu cu extravagantele, nepriceperea și necăstia lor, au făcut să o pierdem din mână, spre marea durere a întemeietorului ei și a noastră a tuturor.

O muncă cu adevărat titanică a depus adormitul în Domnul pe teren școlar. La venirea lui la *Lugoș*, școlile noastre parohiale erau într'o stare rudimentară, pe care guvernele de atunci căutau să o exploateze în contra lor, desființându-le. La anul 1898 I. Boroș ajunge inspector școlar diecezan și se pune pe lucru. Vizitează toate parohiile cari au școli, 88 la număr, dă îndrumări pentru sistematizarea posturilor învățătoresți legal retribuite și pentru construirea de edificii corespunzătoare. Și în timp de 10 ani se construiesc 49 școli noi, se repară și amenajează alte 18, în total 67, toate fiind instruite cu cele necesare. Participă la toate conferințele sau consfătuirile ce se țineau în provincia noastră mitropolitană în materie școlară. Nu mai puțin, el și-a însoțit episcopii săi la toate conferințele mai importante ale episcopatului, cum e aceea dela 1897 în chestia autonomiei catolice, conciliul prov. din 1900 sau conferința din Februarie 1919, după realizarea idealului național.

Cu ocaziunea unei deplasări oficiale la *Silagiu* i-s'a întâmplat în 1902 nenorocirea: sperându-se că în goana lor nebună a căzut din trăsura și și-a frânt un picior.

În anul 1903 el a aranjat serbările comemorative de 50 ani dela înființarea episcopiei *Lugoșului*, când s'a scos și voluminoasa lucrare „*Șematismul istoric al diecezei Lugoșului*”, redactat în întregime de I. Boroș, dar

durere, materialul adunat de el s'a tipărit cu mari reduceri, fără a se păstra manuscrisul, așa că ce nu s'a publicat, este pierdut pentru posteritate.

Nu e mirare, că în aceeași vreme progresează și în privința onorificențelor: în anul 1903 e constituit provicar general, în același an Papa îl distinge cu ragul de prelat al Sfinției Sale, în 1910, după moartea bătrânului prepozit și vicar general, e numit vicar general; în 1911 îl vine dela Roma numirea de Prepozit; pe timpul vacanței din 1912 e ales vicar capitular, în 1922 la fel. Meritele lui au fost recunoscute și de stăpânirea civilă de pe vremuri, decorat fiind la 1912 cu ordinul Francisc Iosif, iar la 1916 cu medalia de argint a Crucii roșii. Regele României Mari l-a decorat în 1922 cu Coroana României în grad de comandor și în 1923 cu Răsplata Muncii pentru Biserică cl. I. Nu e mult, ce e drept, față de alții, dar dacă ne gândim că în dieceza noastră numai odată, cu ocazia încoronării, a răspuns episcopul la invitația de a preopune preoți spre decorare, toate celelalte s'a primit din mila partidelor dela putere, — e de înțeles, că la noi nu a fost nici odată ploaie de decorații. Iar dacă cineva ar crede că decorațiile primite de Boroș sub vechea stăpânire sunt a se atribui anumitei finute politice a lui, să se știe, că el *nici odată nu a făcut decât politică bisericască*. De aceea când era odată serioasă combinația cu el la episcopie, dușmanii lui nu au avut alta de făcut, decât să trimită la Budapeste numărul respectiv din ziarul Drapelul, în care era descrisă adunarea ținută la Lugoj împotriva legii de maghiarizare a lui Appody, adunare la care Biserica noastră a fost reprezentată prin Ioan Boroș. Era el, ce e drept, în raporturi foarte civilizate cu toată lumea, dar — ceea ce mulți nu au fost în stare să facă — el a știut să refuze și semnarea faimoasei declarații de fidelitate din anul 1916!

Suprema recunoaștere a vredniciei lui Ioan Boroș a fost numirea lui de arhieru cu titlul de „Thesblensis“, la anul 1922

Dar nu numai preot a fost I. Boroș, ci el și-a luat partea și din activitatea socială, culturală și administrativă civilă: timp de 32 ani a fost membru al congregației sau consiliului județean, fiind în 3 rânduri președintele aceluia; membru ales în consiliul orașului Lugoj, în mai multe rânduri; membru pe viață al Astrei și membru al secțiilor literare; membru al Comisiunii monumentelor istorice din Banat și președinte al filialei Lugoj, în care calitate a făcut întinse săpături și a creiat o frumoasă avere a secției; președinte al Muzeului județean, al Crucii Roșii, membru al Ligii antirevizioniste și al diferitelor misiuni dela oraș și județ.

*

O scurtă expunere a vieții lui, încă nu e licoana complectă a lui Ioan Boroș. Ar fi încă multe multe de spus, dar nu mai e timp. Totuși înainte de a ne despărți, să mai aruncăm o privire asupra lui. Ce vom admira mai mult în el? Vocațiunea preoțească l-a făcut să renunțe la familie și la alte comodități ale vieții, să ducă o viață austeră ca de sihăstru, căci așa bine cum se prezintă în societate, acasă era în stare să-și facă el rânduială prin camerele Agilitatea lui îl făcea să nu-și găsească repaos, să nu fie nici odată mulțumit cu sine; să găsească în tot locul ceva de făcut, de cercetat, de orînduit, de îndrumat. Conștiințiozitatea lui îl făcea minuțios până la a se pierde în amănunte, ceea ce — durere — caracterizează în bună parte lucrările lui, chiar și cele literare. Și totuși, nu putem în deajuns admira această egalitate și conștiințiozitate, ce s'a manifestat mai ales la cercetările lui istorice!

Cu cât regret nu-l auzeam vorbind despre ti-aeretul de astăzi, care nu se mai interesează de nimic ce nu prezintă rentabilitate materială, nu scrie, nu citește, bibliotecile stau în disordine, manuscrisele nestudiate. Cât era de îngrijorat de soartea manuscriselor lui, frământându-se: cui să le lase?

El a căutat să realizeze tipul *bunului preot*, cărui il sună cuvintele profetului: „Buzele preotului vor păzi știința și legea vor cerca din rostul lui (Malahtia 2, 7). Sobrietatea lui era împreună cu o extremă moderațiunea la întrebuițarea bunurilor materiale, ceea ce iarăși nu o făcea pentru sine, căci știa că nu duce nimic în lumea cealaltă. Viața lui economică a făcut ca el să-și eternizeze numele și prin înfăptuirile lui de ordin material. Numele lui Ioan Boroș îl păstrează crucile de peatră ce împodobesc orașul nostru, îl proslăvește frumoasa noastră *biserică din cimitir*, zidită exclusiv pe cheltuielile lui și cu întreagă instrucțiunea internă îngrijită de el până la cele mai mici amănunte. Ce fericit era că a putut asista la binecuvântarea ei! Dar numele lui îl eternizează diferite fundații, între cari una mai mare, de burse și alta pentru care și-a lăsat casa și viața, cu scopul ca din venitele acestei fundații să se ajute văduvele, orfanii de preoți, și să facă editură de cărți bune. Prin aceasta a împlinit iarăși cuvântul Scripturii care zice: „Fieștecare să dea, precum se îndură cu inima sa, nu din părere de rău sau de silă; căci pe dătorul de bună voie îl iubeste Dumnezeu. Și puternic este Dumnezeu să îmulțescă tot darul întru voi, ca întru toată durerea toată îndestularea să o aveți și să prinosiți spre tot lucru bun, precum este scris: împărțiți-a, dat-a săracilor; dreptatea lui rămâne în vece“ (2 Cor. 9, 7—9).

În anul 1900 murind prepozitul Ștefan Moldovan, la groapa lui a cuvântat marele fiu al Lugojului Coriolan Brediceanu, spunând între altele: „Primul episcop al Lugojului, neuitatul Alexandru Dobra, care la intronizarea sa a zis: Ne-am reîntors la mama Romă, ca dela sinul ei de a dreptul să sugem iubirea națiunii și puterea credinței, — Al. Dobra sub acest simbol a adunat în jurul scaunului său bărbați de asemenea înaltă cugetare...“ citând Brediceanu o serie de nume a ilustrilor canonici, cari au activat la episcopia Lugojului, serie ce se încheia atunci prin Ștefan Moldovan. Et bine, în această serie a ilustrilor bisericii a Lugojului a intrat, cu o deosebită strălucire, cel ce acum ne părăsește, Arhierul-Prepozit Ioan Boroș.

Părinte Ioane, ne părăsești! Și cu Tine se duce unul din puținele mărturii ale altor vremi. Dumnezeu și-a dat mari daruri, între cari și acela al unei vieți lungi; dar ai avut parte și de mari dureri, lupte, frământări, decepții. Vocea ta o auzim spunând: „Acum m'am odihnit și am aflat ușurare multă...“ Mergi în pace. Nu te vom mai vedea între noi, cu umbletele tale regulate pe străzile Lugojului, cu vizitele tale atât de plăcute, cu privirea ta scrutătoare, cu glasul tău autoritar. Tu te duci, și totuși rămâi între noi în chip nevăzut: rămâne numele tău, trecutul tău, pilda ta cu tot ce are de imitat, înfăptuirile tale, pomenirea tuturor faptelor tale. Lugojul, Episcopia noastră, Capitlul, dieceza și întreagă Biserica română unită îți păstrează numele și memoria.

Mergi în pace! „Dumnezeu cel mai înainte de vece, cărui l-ai slujit, acela va așeza sufletul tău în loc luminos și desfătat, unde drepții se odihnesc, și la judecată vei dobândi dela Hristos iertare și mare milă: „bine slugă bună și credincioasă — intră întru bucuria Domnului tău!“

Inmormântarea Arhierului Ioan Boroș. Sfârșit de o boală chinuitoare, la dânci bătrânețe (în vârstă de 87 de ani) stinge ca o făclie de veghe, în 29 Ian. 1937 Lugoj, ilustrul prelat al Bisericii noastre: **Ioan Boroș**, arhieru-prepozit. Dieceza Lugojului cernit zăbranic negru de vie durere, căci pierdut pe preotul cu bogată experiență și activitate pastorală; pe vajnicul și priceputul tător al prăvuitelor hrisoave; pe omul cu voie fermă, cu minte luminată și cu mult simț pentru de viață.

Inmormântarea distinsului prelat a avut loc Duminecă 31 Ian., în cadre deosebit de solemne. Prohodul l-a slujit Exc. Sa ep. al Lugojului, înconjurat de canonicii: Nic. Muntean, Dr. Brinzeu, Dr. Marianescu, T. Crișan, I. Ieneș, Dr. I. Georgescu (Oradea), Nic. Z. grav (Lupeni); vicarii foranei: G. Muntean, S. Ionașiu; protopopii: R. Stoica, I. Popa, A. Radu, Valer Paveloni, diaconând: Dr. Raș și P. Tufescu. Lume foarte numeroasă și selecționată a ținut să deie defunctului ultimul semn de atențiune. Pe lângă rudeniile sale, au luat parte toate autoritățile confesionale, civile, militare, școlare lugojene, toți protopopii diecezei mulți preoți și foarte multă altă lume, încât piața Catedralei s'a umplut.

Sicriul ce încheia rămășițele pământești ale defunctului era împodobit de frumoase *cununi* de flori, din partea Capitlului Catedralei Lugoj, a rudeniilor, a Crucii Roșii, a Școlii secundare etc. Corul „Lyra“ a cântat duos și cu multă artă.

După prohod, printr-o binecuvântare, Păr. can. **Brinzeu** a scos în relief întreaga personalitate a defunctului. Apoi, plânsul celor ce l-au cunoscut și apreciat, a lung convoiu funebral a condus rămășițele pământești ale defunctului spre cimitir, unde urma să fie așezat în cripta Capelei, zidită de munificența sa. Aci au mai vorbit: D. Goană preș. cons. jud. Lugoj; can. Georgescu, pentru diec. Orăzii și Comitetul Presei „A. C. R. U.“, d. Gal dela Crucea Roșie; Val. Sas dela f. Reuniune a învățătorilor din Banat.

...Încă câteva clipe și cripta întunecoasă și rece ia în stăpânire osemintele Aceluia, care s'a achitat cu atâta strălucire de toate oficiile încredințate; care a fost un neînfricat luptător pentru interesele române și care a binemeritat dela Biserica și Neam. — Odihnească în pace (**Șt. B. Dragu**).

Gest nobil. Consiliul parohial unit din **Cerghid**, aduce pe aceasta cale mulțumită de **Victor G. Maior**, proprietar, fost prefect pentru sprijinul moral și material ce ne-a dat la edificarea bisericii noastre.

În comuna Cerghid sunt două biserici, una ortodoxă mai înstărită și cu mai multe suflete, iar a noastră mai săracă și cu credincioși mai puțini. — Noi biserica nu aveam. Serviciul divin se făcea în o mică cameră a caselor parohiale, locuită de preot.

Domnul **Victor G. Maior**, înțelegând pericolul iminent, ce ne amenința mica turmă, — în restimp de 1 săptămână, ne-a câștigat și întarbulat terenul necesar foarte potrivit, a făcut planul, devizul și caetul de sarcini, toate din inițiativa sa și pe spesele sale. A exoperat și aprobarea Prea Veneratului Consistor Metropolitan, cu aceeași urgență.

Fiind planul aprobat, ne-a donat **100,000 (una sută mil lei)**, la care am adaus fondul întemeiat cu ani înainte tot de Domnia sa și cu o mică contribuție a credincioșilor, în timp de 6 luni, biserica a fost terminată. La doi ani în urmă, tot la inițiativa și cu sprijinul Domniei sale, a fost pictată și acum în anul în

curs avem nădejdea în Dumnezeu că se va face consacrarea.

Pentru acestea și alte multe fapte generoase și creștinești, îi mulțumim Domnului Victor G. Maior și rugăm pe Tatăl Ceresc să-l țină în bună sănătate la mulți ani și să-l răsplătească frumoasele fapte creștinești. (Păr. Octavian Dragoș).

Știri mărunte

Conferință episcopescă la Blaj. Toți Preasfinții noștri ierarhi, cu excepția Preasf. Valeriu al Orăzilor, absent din cauză de boală, se află de ieri la Blaj în conferință episcopescă. Se vor desbata cu acest prilej o seamă de probleme bisericești dintre cele mai actuale și mai însemnate. Când dăm tiparulul aceste rânduri, debaterile sunt în plin curs.

Personale. Păr. Dr. Nicolae Brînzeu, canonicul lugojan, a fost numit președinte substituit al Tribunalului matrimonial diecezan.

Bucuriile dela Diciosânmărtin. Dumineca trecută Reuniunea Femeilor Române Unite din Diciosânmărtin (sub prez. dnei Eugenia Tatar) a aranjat, cu ajutorul corului Academiei Teologice din Blaj (condus de păr. C. Cherebeșiu) un foarte reușit festival artistic-cultural. Festivalul s'a ținut seara, cu program bogat și select. — Tot în aceea zi, la sf. liturghie slujită de păr. Dr. Sept. Iodoran, președ. soc. de lectură »Inocențiu Micu Klein« a teologilor și de păr. E. Tatar și păr. Dumitru Neda dela Blaj, s'a făcut și sfințirea noului steag al Reuniunii, dăruit de familia Dr. Cismașiu, notar public. Cuvântări ocazionale au rostit, păr. Dumitru Neda în cadrele sf. liturghii, iar păr. E. Tatar, parohul-protopop local, cu prilejul sfințirii steagului Reuniunii.

Compoziția S. Colegiu al Cardinalilor. La începutul anului în curs Sacru Colegiu al Purpuraților Romani se compune din 66 membri. Din aceștia 37 sunt italieni, iar 29 de altă naționalitate. Și adică: 5 francezi, 4 spanioli, 4 americani, 3 germani, 2 cehoslovaci, 2 poloni, 1 belgian, 1 maghiar, 1 portughez, 1 irlandez, 1 brazilian, 1 canadez, 1 austriac și 1 orientat.

Locale. Dumineca viitoare, a Hananeencei, aa predica în catedrală păr. Nicolae Comșa, prof. la liceul de băeți.

— Din prilejul împlinirii alor doi ani dela săvârșirea din viață a celui ce a fost mitrop. Vasile, cândva Suctu, s'a slujit, la praznicul SS Trei Ierarhi, în catedrală, sf. Liturghie — pontificante păr. Ioan Moldovan, canonic, în sobor de preoți-profesori dela liceul de băeți — pentru sufletul adormitului în Domnul, iar la sfârșitul sf. liturghii a oficiat, tot în sobor de preoți, însuși I. P. S. Mitropolit Alexandru un parastas în acelaș scop.

— După sf. liturghie din catedrală a avut loc în sala de gimnastică a liceului de băeți, tradiționala serbare școlară a Societății de lectură a elevilor liceului de băeți »Sf. Vasile« din loc. Programul, început cu imnul regal și încheiat cu un imn ocazional, a constat din mai multe puncte de cor (dirijate de d. prof. I. Florea), o conferință despre Inocențiu Micu Klein (Traian Cosma, VIII lic.) declamări în românește, latinește, grecește, franțuzește și nemțește, și un punct de muzică instrumentală. Sala înșesată de lume a aplaudat călduros pe tinerii debutanți, iar de încheiere păr. mitropolit a avut cuvinte părințești pentru tineret și pentru toată lumea din sală. — Seara s'a ținut, tot acolo, balul profesorilor, cu scop filantropic.

— Dumineca trecută, după sf. liturghie din catedrală d. prof. Marin Ștefănescu dela univ. din Cluj a conferențiat în sala de gimn. a

liceului de băeți despre »Rolul creștinismului în viața noastră națională«. Foarte creștineștile mărturisiri ale d. prof. univ. Ștefănescu au făcut o impresie excelentă asupra numerosului public ce l-a ascultat. — Intr'o scurtă, dar substanțială cuvântare de mulțumită, I. P. S. Mitropolit Alexandru a completat ideea sulevată și susținută de conferențiar.

Pedeapsa păcatului. Nouile grozavii a căror știre vine din Sovietia face încă odată dovada vechiului adevăr: in quo quis peccat, in eo punietur. Tribunalul sovietic din Moscova, având să judece cauza lui Radek și a tovarășilor de conjurație trozkystă, a osândit la moarte pe 13 inși dintre acuzați. În scurtă vreme apoi au și fost executați. Radek însuși, și alți trei tovarăși, au scăpat (până când?) cu o grămadă de ani temniță. — De notat, că mâinile tuturor acestora sunt pătate de mult sânge, din vremea când fiind mari și tari, și în grația celor dela putere, au dat și ei morții atâta lume, pe drept ori pe nedrept bănuită de sentimente anticomuniste.

Rugăciuni pentru școala confesională. Episcopul catolic german, Galen din Münster a rânduit rugăciuni publice pentru școala confesională atât de primejduită de nebunia nazistă. Aceste rugăciuni, amăsurat periodicului »Katholisches Kirchenblatt«, se rostesc din 3. 1. 37 și până la Paștile acestui an, în fiecare Duminică și sârbătoare, în comun, după predică și constau dintr'un Tatăl Nostru, Născătoare, Mărire, și Acum, și adausul: »Domnului să ne rugăm; pentruca ceriul să fie milostiv educației creștine a tineretului german și menținerii școlii catolice în patria noastră«.

Instrucțiunile catehete pe poștă. Faptul s'a petrecut în Australia, unde, după informațiile lui »Schönere Zukunft« au primit pe poștă instrucțiunile catehete nu mai puțin de 23.000 băeți și copile. Toți aceștia au primit, la interval de câte 14 zile corespondențe tipărite, de câte 3—4 pagini, cu iconițe, dela păr. James Hannan. În aceste tipărituri erau lecții de catehism, istorie biblică, agiografie și rugăciuni. Instrucțiunile acestea ține vreme de nouă ani, dela vârsta de 9 până la 15 ani a copiilor. — Sistemul s'a dovedit admirabil în acel continent al distanțelor uriașe și al ținuturilor cu drumuri în mare parte impracticabile.

Născătoarea în 365 limbi. Patriarhul Barlassina din Ierusalim a scos un calendar unic în felul său. Și anume, (după »Universe« 8. 1. 37) de fiecare zi a anului Născătoarea e tipărită tot în altă și altă limbă a globului, așa că rugăciunea cea atât de dragă sufletului creștin e reprezentată în acel calendar în nu mai puțin de 365 limbi deosebite.

Cărți & Reviste

AL. LASCAROV-MOLDOVAN: *Intoarcerea lui Andrei Pătrașcu*. Roman. (Edit. »Cugetarea«). București. 1936. Pagini: 347. Prețul: 70 Lei.

Scriitorul Al. Lascarov-Moldovan e un fenomen rar: un mirean, literat de valoare, care în tot ce scrie e stăpânit de gândul de a reliefa binele și frumosul moral pe care cetitorul să-l îndrăgească și să-l însușiască. Cu această nouă lucrare, autorul »Romanului Furnice« și al »Maminci« și-a câștigat un nou titlu la stima tuturor celor ce cugetă și simțesc creștinește în țara noastră. Și nimeni nu va citi povestea frământatei vieți a preotului Andrei Pătrașcu, — croul romanului — fără să rămână adânc impresionat de greutatea și felurimea luptelor peșcari trebuie să le poarte un suflet de slujitor al alturului până să ajungă la desăvârșirea personalității sale sacerdotale. — »Intoarcerea lui Andrei Pătrașcu« e romanul preoților și a familiilor preoțești. Cari de bună seamă îl vor și îmbrățișa cu dragostea ce o merită pe deplin.

Dr. IULIU RAȚIU: *Humorul Sfinților*. Blaj. 1936. Pagini 38 (Format 8° mare). Prețul: 20 Lei.

Lucrare menită să spulbere un prejudiciu; acela, că adevăc sfinții ar fi suflute reci, închise și incapabile chiar și de ceace se chiamă veselie îngăduită altor muritori, autorul se achită cu vrednicie de angajamentul luat. Numeroasele momente caracteristice din vieți de sfinți vechi și noi ilustrează convingător teza susținută de păr. Rațiu. Noutatea subiectului, precum și dibăcia pledării, fac să fie cetită cu plăcere și interes această lucrare bine venită, și binișor amplificată față de ceace a apărut în »Cultura Creștină«, de unde a fost reprodusă.

CODUL SOCIAL. Trad. de Gh. P. Gheorghiu și F. Luzis. București. 1937. (Edit. »Cărtea Românească«). Pagini: 115. Prețul: 60 Lei.

Acum 17 ani s'a întemeiat la Malines (Belgia), o »Uniune Internațională de Studii Sociale« și a fost pusă dela început sub președinția și direcțiunea efectivă a card. Mercier de nepieritoare și în veci binecuvântată amintire. Astăzi Uniunea se compune din membri aparținând la nouă state ale Europei Occidentale și Centrale și are drept scop principal studiul problemelor sociale în lumina moralei creștine și orientarea publicului — în special a muncitorimii — asupra directivelor și rezoluțiilor desbătute și aprobate de Uniune. — Codul Social apărut în excelența traducere a dd. Gheorghiu și Luzis e sinteza limpede și condensată a studiilor făcute și a încheierilor la cari a ajuns numita uniune în urma a numeroase și temeinice debateri. Ceace înseamnă că e o lucrare de care nu se poate lipsi cel ce vrea să înțeleagă mișcarea socială creștină de azi.

Șematismul Ven. Cler al eparhiei Maramureșului pe anul 1936. Balamare 1836. Pagini 176. Prețul: ?

Rar întâlnește omul pe piața cărților un produs tipografic atât de perfect sub raport tehnic ca acesta. E o adevărată desfătare pentru ochi, parcurgerea, pagină de pagină, a șematismului acestuia, cu împărțirile lui norocoase, ușor de urmărit și cu litera lui variată și plăcută privirii. — Cătu-i pentru statistică, reținem datele sumare: Eparhia Maramureșului, de sub căma Preasf. Alexandru Rusu, are: 6 canonici; 1 vicar foraneu episcopesc; 12 protopopi actuali; 1 admin. protopopes; 153 preoți-parohi; 106 preoți-admin. parohiali; 7 preoți prof. de religie; 6 preoți în oficii admin. bis.; 2 preoți misionari în America; 1 capelan personal; 6 preoți călugări; 13 absolv. de teologie; 365.732 suflete în total. Reuniuni Marane: 139, cu 9972 membri; organizații agrice: 160, cu 15.360 membri; societăți ale Preasfinței Inimi: 26, cu 1541 membri.

DOUĂ DOCUMENTE PAPALE: Despre misiuni. Oradea. 1937. Pagini: 32, Prețul 3 Lei.

Broșurica din chestie aduce, în trad. românească a păr. I. Georgescu, enciclica »Maximum Illud« a lui Benedict XV și Omilia de Rusaliile a 1922, rostită de actualul Sf. Părinte. Greutatea cuvântului spus de doi vicari ai Domnului; însemnătatea obiectului tratat: misiunile printre necreștini, și haina simpatice a unei îngrijite tălmăcirii românești recomandă de sine acest prim număr al bibliotecii »Micului Misionar« orădan.

DUMITRU NEDA: *Bolșevism și creștinism*. Blaj. 1936. Pagini: 24 (Format 8° mare) Prețul 10 Lei.

Rânduri de orientare: atâta vrea să fie acest mic studiu retipărit din »Cultura Creștină«. Problema atinsă în aceste rânduri fiind însă de o arzătoare actualitate, evident că și așa, privită numai per summos apices, dar prin prizmă creștină, nu poate decât să folosească o tipăritură ca aceasta. Cel puțin celor de bunăcredință și doritori să vadă lucrurile așa cum sunt, nu cum le prezintă »apostolii« interesați.

BIBLIOTECA POPORALĂ A ASOCIAȚIUNII »ASTRA«. Publicația periodică a »Asociașionii«. Numerele 226—238.

»Solmit Carpaților« (Nr. 226—227). Pagini: 123. Prețul: 10 Lei. — *Din popor*, de Petrea Dascălul. (Nr. 228). Pagini 40, Prețul: 5 Lei. — *Boll, Leacuri și plante de leac*, de Dr. G. Bujorean (Nr. 299—233) Pagini: 402 Prețul: 25 Lei. — *Răsărit de soare*. Piesă istorică de N. Boeriu. (Nr. 234). Pagini: 46. Prețul 5 Lei. — *De ce trebuie să muncim?* de Gh. Brânduș (Nr. 235—236). Pagini 66. Prețul 10 Lei. — *Calendarul pentru popor*, pe anul 1937, (Nr. 237). Intocmit de H. Petra Petrescu. Pagini: 191. Prețul 10 Lei. — *Anecdote*, de Gh. I. Crișiac (Nr. 238). Pagini: 64, Prețul 5 Lei. — Lucrate cu grijă și cu pricepere, aceste broșurele vor face mult bine în lumea satelor noastre.

EM. PRECUP: *Căminul cultural »Anton Precup« din Rebrîșoara*. Gherla. 1935. Pagini: 11. Prețul: ?

Mic omagiu adus memoriei celui ce a fost regretatul păr. Anton Precup din Rebrîșoara, și hărniciei unui mănunchiu de elită care a știut înghoba și susține căminul cultural. »A. Pr.« din aceea parohie. Cu neputință

ca această pildă să nu treziască și alurea gândul imitării, dacă va fi cunoscută. Și d. prof. Precup sigur că și aceasta a intenționat-o când a așternut pe hârtie notițele dsale.

ORIENTALIA CHRISTIANA PERIODICA.

Roma. 1936. Vol. II N. III—IV. Pagini 309—548. Abon. anual: 45 lit.

Revista Institutului Pontificiu de Studii Orientale din Cetatea Veșnică se prezintă impunător și în noua ei formă. La acest număr ce aduce studii în italiane, latinești, englezești, nemțești și franțuzești, lucrează, între alții, și vechile cunoștințe de reputație stabilită: Ortir de Urbina, Hausherr, G. Hofmann, Altaner, G. de Jerphanion, ș. a. Două rubrici de scurte comentarii și recenzii (pag. 484—537) întregesc acest al doilea volum al valorosului periodic roman de știință creștină răsăriteană.

MISIONARUL. Periodic trimestrial. Lugoj.

Anul I No 4. — Abon. anual: 20 Lei.

Hărnicia pâr. Nic. Brinzeu, canonicul lugojan, s'a concretizat, între atâtea altele, și în scoaterea unui nou organ de presă: *Misionarul*. Ideea, în slujba căreia stă această publicație, este apostolatul misionar în sensul că face cunoscută și la noi Opera Papală pentru răspândirea credinței pe întreg globul și realizările acelei opere cu multiple ramificații. Firește, cu intenția de a stârni și la noi interes și înțelegere jertfelnică pentru acea măreață operă creștină. — Doamne ajută!

MULȚUMITĂ

Familia defunctului protopop Elle Câmpeanu din Târgu Mureș mulțumește pe această cale tuturor celorce au trimis condoleanțe cu ocazia trecerii la cele eterne a scumpului nostru, în special Preaonoraiilor și Onoraiilor Preoți, cari, în număr atât de mare, au luat parte la înmormântare, dând memoriei defunctului ultima dovadă de dragoste.

Nr. 700—1937.

Concurs la ajutoare

Publicăm concurs cu termenul de **1 Martie 1937** pentru împărțirea următoarelor ajutoare destinate tinerilor, cari studiază la diferite școli:

I. Din fundațiunea Alexandru Sterca Șuluțiu.

1. Șase (6) ajutoare à 4000 lei, patru (4) ajutoare à 3000 lei și douăsprezece (12) ajutoare à 2000 lei, pentru tineri, cari studiază la facultățile de litere, drept, medicină, științe, și la politehnică, Academii comerciale și de Agricultură.

2. Douăsprezece (12) ajutoare de câte 1000 lei, pentru elevi de liceu din clasele superioare.

3. Șasesprezece (16) ajutoare de câte 600 lei, pentru elevi de liceu din clasele inferioare.

La împărțirea acestor ajutoare vor fi preferiți consăngenii fondatorului.

II. Din fundațiunea Vancea cassa-arhidiecezană.

1. Un (1) ajutor de 3000 lei pentru tineri, cari studiază la Universități.

2. Un (1) ajutor de 2000 lei pentru tineri, cari studiază la Academii.

3. Un (1) ajutor de 1500 și trei (3) ajutoare de câte 1000 lei pentru elevi cari studiază la liceul de băieți din Blaj.

4. Opt (8) ajutoare à 600 lei pentru elevi dela școala normală de învățatori din Blaj.

5. Două (2) ajutoare à 1500 lei și două (2) ajutoare à 1000 lei pentru eleve cari studiază la școlile secundare din Blaj, având preferință flicele de preoți arhidiecezani.

6. Douăsprezece (12) ajutoare de câte 250 lei pentru ucenici de meserii.

III. Din fundațiunea Vancea-Alumnate.

Cinci (5) ajutoare à 1000 lei pentru elevi sau eleve dela școlile secundare din Blaj, cari sunt alumnii ai Internatelor de pe lângă școlile respective.

Consăngenii fondatorului vor avea preferință la împărțirea ajutoarelor din fundațiunile „Vancea”, apoi „caeteris paribus”, filii preoților nostri arhidiecezani.

IV. Din fundațiunea Simeon Pop Mateiu.

Două (2) ajutoare de câte 1500 lei pentru tineri, cari studiază la vre-o școală superioară (universități, academii etc.), consăngenii având preferință.

V. Din fundațiunea Ioan M. Moldovan.

Șase (6) ajutoare à 1000 lei pentru tineri cari studiază la licee, școli comerciale, academii, și universități, având preferință consăngenii fondatorului.

VI. Din fundațiunea Augustin Laday.

Trei (3) ajutoare à 1000 lei, cu preferință pentru astfel de tineri, cari se pregătesc pentru cariere: industriale, comerciale, tehnice și agronomice.

VII. Din fundațiunea I. Z. Chetlanu.

Un (1) ajutor de 1000 lei pentru elevi, cari urmează la școlile din Blaj, având preferință rudeniile fondatorului.

VIII. Din fundațiunea Ioan Muntean.

Două (2) ajutoare à 500 lei pentru elevi dela școala normală de învățatori din Blaj.

De ajutoarele date din fondurile arătate mai sus se vor putea împărți tinerii români uniți cu purtare bună și progres în studii.

Concurenții vor avea să înainteze cererile către Ordinariatul arhiepiscopesc român unit din Blaj, în termenul prevăzut mai sus, adică până la **1 Martie 1937**, cel mai târziu, însoțindu-le cu următoarele documente:

1. Certificat școlar (1935—36) în copie autentică.

2. Extras de botez dela preot.

3. Atestatul de paupertate al părinților.

4. Certificat de frecvență pentru anul școlar corect (1936—37). Pentru elevii dela școlile secundare arătarea notei medii dela finea semestrului încheiat, resp. certificat despre examenele făcute în semestrul prim al anului școlar 1936/37 pentru studenții dela Facultăți ori Academii.

Pentru eventuala dovedire a consăngenității cu fondatorii, se va anexa certificat dela oficiu parohial, însoțit de schema genealogică.

Blaj, din ședința consistorială ținută la 29 Ianuarie 1937.

Administrația Centrală Capitulară, Blaj

No. 29—1937.

Concurs

Cu termenul de **15 Februarie 1937** se publică concurs pentru ocuparea unui post de *practicant la fermele fundaționale* pendinte de Metropola Blajului.

Practicantul va putea fi repartizat după necesitate, la oricare fermă.

La acest post pot reflecta absolvenții unei școli inferioare, ori medie, de agricultură sau horticultură. Preferință vor avea concurenții cu oare care practică în agricultură.

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

Cererile se vor înainta pe adresa Administrației Centrale Capitulare, însoțite fiind următoarele acte:

1. Extras de naștere. 2. Certificatele studii. 3. Certificate despre eventuala practică făcută după terminarea studiilor. 4. Atestat de moralitate dela preot.

Namirea este provizorie, iar definitivă urmează după cel puțin un an, în cazul concurentul va corespunde.

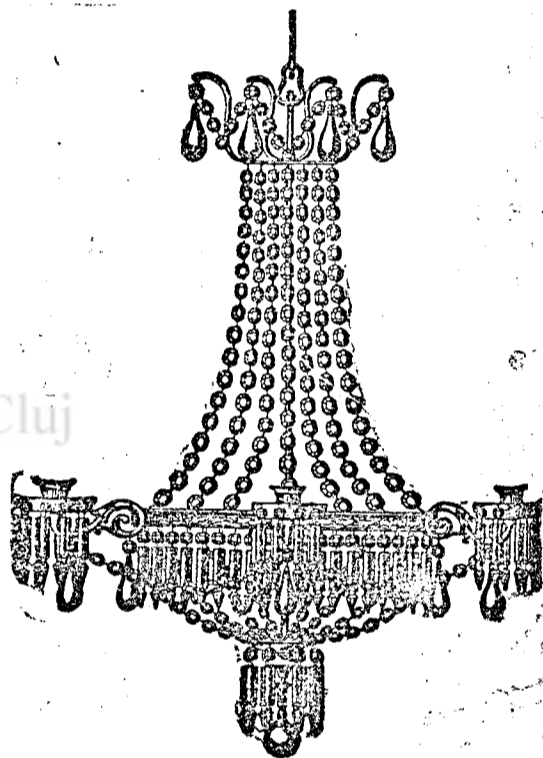
Blaj, 20 Ianuarie 1937. (565) 2—3

Aviz

Aducem la cunoștința P. T. vizitatorilor ai Blajului că Hotel Transilvania este din nou aranjat: Camere curate, bucătărie aleasă.

Blaj.

ILIE STROIA
hotelier

Comandați Policandre

la

LIBRARIA ANCA — CLUJ

din sticlă-cristal, în diferite forme pentru bisericile noastre dela sate.

Tot aici găsiți **Sfeșnice** pentru altar, toate mărimile cu 1—3 brațe, **cruci** de perete și cu talpă din lemn, metal, nichel și argintate orice mărime; **Berete** din Klott pt. preoți **Brăe**, (eingulum) pt. teologi, preoți și protopopi, în diferite lățimi și culori, din mătase sau lână. Se mai află: **Potire**, **Ciborium**, **Cădelnițe**, **Chivot** aurite și argintate.

Mare depozit de **Ornate** și **prapori** gata, în diferite culori, cu prețuri reduse. **Încane** de hârtie și pieturi. Tot soiul de rechizite, imprimare, **Cărți** de rugăciuni și bisericesti, **medalioane**, **rozare**, și steaguri pentru **Reuniunile Mariane**. **Teatre** și **Monoloage** populare și școlare.

Cereți catalogul detaliat și ilustrat.

(6—7)